

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarum reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Principium 16. Ad Testimonium in Tribunali dicendum admittitur, quisquis
à Jure non excluditur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

Nullus adesse, nisi sint causæ non judiciales, & non præju-
diciales tertiæ personæ (ut cum de baptismo collato, Eccle-
siæ testificata testimonium ferendum est) aut in quibus de
matrimonio impediendo agitur, ut in denunciatione impedi-
endi matrimonii contrahendi, inhabilitatis ad ordines
admittendos &c. uti Laym. l. 3. tr. 6. c. 4. n. 6. notat.

Authoritas.

Delumptum est ex cap. Licet. 23. & c. Veniens. 10. de
Test. & Accus. Item ex le: Jurisjurandi. C. de Test. illudque
testimonium unanimitè Theologi & Jurisconsulti, teste Les-
sio apud P. Gobat accus. canon. c. 42. n. 81. unde nata sunt
verba hæc: Vox unius, vox nullius: Unus Testis, nullus
est.

Ratio.

Quia, ut Christus ipse Matth. 28. dixit: *In ore duorum
vel trium Testium stat omne verbum*; difficilius scilicet est,
falsi aut corrumpi, quàm unum, adeoque in favorem il-
lius contra quem probatio suscepta est, meritò duo saltem
Testes requiruntur.

Praxis.

Præmissis deducitur 1. Si duo jurati Testes testentur de aliquo
crimine, & eorum alter sit socius criminis, nullam esse pro-
bationem, cum unius tantum, scilicet innocentis testimoni-
um illegitimum, ut in c. Veniens cit. definitur.

Deducitur 2. Etsi Judex, quantæcunque sit autoritatis
(supra summo Pontifice) aliquid affirmet & testetur, non
tamen ei fidem in causis probandis adhibendam, uti in c.
de Test. nobis. 27. de Test. dicitur.

Deducitur 3. Si in loco, ubi Tridentinum receptum est,
tantum Testis cum Parocho testetur, matrimonium esse
contractum, invalidum esse matrimonium, uti ex Triden-
tino Concilio Sess. 24. c. 1. colligitur.

PRINCIPIUM XVI.

Testimonium in tribunali dicendum admitti-
tur, quisquis à Jure non excluditur.

N a

Sensus.

Sensus.

Hoc est, Omnis ille Homo in Tribunali idoneus, & c. 1. de consanguinit. & affinit. vocatur, omni exceptione major Testis reputandus, & ad testimonium dicendum admittendus est, qui nulla exceptione legitima repelli potest. hinc Menochius, Felinus & Decius apud P. Gobat accul. canon. cap. 42. n. 2. ajunt, Testium regulam permissivam esse, ut censeantur idonei omnes, qui expresse prohibiti non inveniuntur, seu, quibus nihil deest eorum, quæ ipsum Jus naturale exigat, ad id, ut prudenter iis Fides haberi possit; quod Lessius l. 2. de just. c. 30. dub. 5. n. 35. censet eos omnes, qui usu rationis perfecto sunt præditi, nisi aliquid in illis periciatur, ob quod Jus velit minus idoneos censer.

Authoritas

Desumptum est ex le. 1. ff. de Testib. & approbatur communiter à Doctoribus.

Ratio.

Quia, cum ex una parte sæpe in Tribunalibus alie probationes, quàm Testium haberi non possint; ex altera parte ipsa ratio dicet, fidem haberi posse illi, qui nullam legitimam falsitatis suspicionem præbet, meritò illi, qui à lege pro talibus habentur, ad testimonium dicendum admitti possunt.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Nec Furiosos & amentes, nec imbecilles, aut minores viginti annis ad testimonium dicendum admitti, uti ex variis textibus & legibus probant Authores.

Deducitur 2. Eriam Mulieres (in causa testamentaria, & publico judicio per accusationem instituto duntaxat, uti ex cap. Foras. & c. Mulierem. 33. q. 5. colligitur) & Servi (uti habetur in le. Servi. ff. de Testibus) & Pauperes (si non suspecti sint, ne ob lucrum falsum testentur) à testimonio dicendo repelluntur.

Deducitur 3. Neque Hæreticos (saltem non toleratos) contra Orthodoxum; uti ex cap. Si Hæreticus. 2. q. 7. colligitur; neque infames jure vel facto pro Testibus admissi, uti ex reg. pen. de reg. Juris in 6. deducitur, ubi dicitur, quod

in quibus portæ dignitatum patere non debeant; atque adeo
et ad testimonium dicendum, cum testimonii dicendi jus
generosa dignitas, uti in cap. Præceptum. 32. q. 5. habetur.

PRINCIPIUM XVII.

Obligatur quisque ad dicendum testimonium,
si Judicis legitimi exigat imperium.

Sensus.

Hoc est, Quodcumque Judex ab aliquo sibi Subdito ju-
re legitime petit, ut de crimine vel alio facto quopiam e-
rit, quod proprio sensu cognoverit, tenetur in conscientia
respondere. Censetur autem Judex legitime id petere, quan-
do suspiciamur iusta accusatio, infamia, vel denudatio crimi-
nis, semiplena probatio criminis, vel alia indicia ad Testes
examinandos sufficientia præcesserint, sicut ex communi do-
ctrina Lellius l. 1. c. 30. du. 7. & Laym. l. 3. tr. 6. c. 4. n. 8.

Authoritas.

Desumptum est ex S. Thoma 2. 2. q. 70. a. 1. & aliis apud
Laym. l. c. & colligitur ex tit. lib. 2. decret. de Testi-
monio cogendis.

Ratio.

Quia iusto Superioris præcepto parendum est; ergo cum
legitimi casu Judex legitime exigere testimonium suppo-
nitur, merito ei parendum dicitur, ita, ut, si nolit, etiam per
coactam ad id cogi quis queat, quemadmodum Clarus & Fa-
vorus apud Laym. l. c. docent.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Etiam si quis ab Adversario esset jura-
to adstrictus, ne testimonium contra ipsum ferat, adhuc
cogitur ad id dicendum posse, uti ex cap. Pervenit. 4. de
Test. cog. & c. Constitutis. 1. de Test. colligitur.

Deducitur 2. Licet sint aliqui privilegiati, ne cogantur
testimonium dicendum, id tamen tunc tantum locum ha-
bet, si alii Testes haberi queant, ut ex communi docet Ho-
ndius.

Deducitur 3. Etiam si quis per se non obligetur ad testi-
monium ferendum, si sibi vel suis notabile damnum ex eo
immi-